

Eiga at vera varin og býta váðan

-Fólk hugsa sær, at oljuvinnan kann geva nógv av sær. Tað kann hon, men hon kann eisini geva einki og undirskot. Eg havi verið í oljuvinnuni leingi og havi eisini havt nógv við Føroyar at gera. Eg havi sæð hetta felagið sum ein møguleika hjá føroyingum og útlendingum at fáa nakað burtur úr eini føroyskari oljuvinnu, sigur Graham Stewart, nevndarformaður í Føroya Kolvetni, sum ætla at tekna nýggjan partapening tíðliga í ár 2000

JAN MULLER

Nú lunnar verða lagdir undir fyrstu oljuleiting við Føroyar nakrantíð í søguni, og at tað í kjalarvörnum á hesi so smátt verður lagt stóði undir eini komandi føroyskari oljuvinnu hevur Sosialurin hitt ein hálvfóroying, sum má sigast at hava bæði bein í oljuverðini, to annað teirra í tí útlendska partinum og hitt í tí føroyska partinum. Maðurin vit tosa um er Graham Stewart og hevur hann verið at sæð olli 90-ina, har tiltøk av onkrum slag hava verið við tilknýti til eina komandi føroyska oljuvinnu.

I dag verður navn hansara serstakliga knýtt at føroyska oljufelagnum Føroya Kolvetni, har hann í dag er nevndarformaður.

Eins og hitt føroyska oljufelagið, Atlants Kolvetni, ætla Føroya Kolvetni sær eisini at vera við í komandi oljuleiting við Føroyar. Meðan vit hava hoyrt rættliga nógv til Atlants Kolvetni, sum millum fóroyingar er vorðið eitt slag av fólksins oljufelag við meira enn 2000 partaigarum og meira enn 46 mill. kr. í partapeningi, hava vit ikki hoyrt so nógv til hitt felagið. Tað hevur valt at halda ein lágan profil her í byrjanini, men arbeidir to miðvíst fyrri at kunna vera við í fyrstu útbjóðing.

Felagið hevur samstarvsavtalu við bretska oljufelagið Dana og hevur eisini tikið stig til at hjálpa eysturoyingum at samskipa eina framtíðar oljuútgjerdarhavi í Runavík.

Figgjartjóri í Dana

Graham Stewart býr í Onglandi. Hann hevur drúgar royndir í oljuindnaðinum í Skotlandi, og í dag er hann figgjartjóri í bretska oljufelagnum Dana Petroleum, sum hevur eitt marknaðarvirði uppá 250 mill. dollarar. Graham Stewart hevur verið í nevndini í Føroya Kolvetni síðani felagið varð stovnað. Hinir nevndarlimirnir eru Meinhard Jacobsen, Nils Sørensen og Olaf Olsen.

I dag hevur Føroya Kolvetni 3 mill. kr. í partapeningi. Dana Petroleum, sum Føroya Kolvetni hevur avtalu við, byrjaði úr ongum, til í dag at vera eitt

rættiliga vælvirkandi og vælfunderað oljufelag. Tað arbeidir kring alla verðina, mest við at leita eftir olju (við at bora) men eisini við at framleiða olju og gass.

Tá vit spyrja Graham Stewart, nær teir ætla at tekna nýggjan partapening í felagið, sigur hann, at tað helst verður tíðliga í komandi ári. Hann heldur tað to ikki vera rætt av føroyingum at váða alt ov nógvur milliúnir í føroysk oljufeløg, og netupp tí hava teir eisini valt at hava útlendskar íleggjarar við.

-Eg haldi man eigur at vera rættiliga varin, hvussu man brúkar føroyskar pengar í hesum spælinum. Eitt er at gera ilögur í eina tænastuvinnu, men nakað annað er at gera ilögur í at bora eitt hol, sum lættliga kann koma uppá 200 mill kr. Vit kenna søguna um tað eina holið, sum Conoco boraði í New Zealandi fyrri meira enn 200 mill. kr. Eitt new zealandskt felag vildi vera við og kundi keypa sær 5% av lisensinum, men mátti betala 10% fyrri at fáa tann partin. Hetta kostaði teimum meira enn 30 mill. kr. Tey flestu, sum settu pengar í, vorðu lokalir bóndur. Og teir mistu allar pengarnar.

Graham Stewart heldur tað tí ikki vera skilagott at brúka ov nógv av tí føroyska kapitalinum til komandi boring. Brúkast má ikki meira enn neyðugt. Tú kanst bora eitt hol, sjei ella uppافتur fleiri, uttan at finna

nakað. Eigur tú 5 ella 10% í hesum, so er greitt, at hetta kann gerast ein pinlig stóða.

-Trupulleikin er tann, at tað er avmarkað, hvussu nógvir brunnar kunnu borast við føroyskum pengum. Vit halda tað vera skilabætt at býta váðan. Hetta sigi eg sum ein royndur oljuaður, ið hevur verið í vinnuni í umleið 15 ár. Hetta er „risikobusiness“, og tí mást tú forðeila váðan. Heldur hava ein møguleika í 10 holum og har hava 10% tjans, enn 100% tjans í einum holi. Graham Stewart heldur tað er sera avmarkað, hvussu nógv hol man kann vera við í.

-Vit kenna til hetta í Dana. Tað snýr seg um at økja um virðið av tí, sum man eigur í, aðrenn man tekur aðrar pengar við í spælið. Tvs. at tú hevur møguleika sum føroyskur investuror at eiga í onkrum, sum kann økjast í virði.

Dana hevur brúkt 800 mill. kr. til boring o.a. seinastu trý árin. Eru slíkir pengar til í Føroyum spyr Graham!

Rættað modelið

Tað er eingin loyna, at Graham Stewart heldur, at skipanin við Føroya Kolvetni er tað rætta modelið. Teir fara bert at brúka so mikið av føroyskum pengum, sum neyðugt er. Teir vilja to vera so mikið kommersiellir, at teir duga at forðeila váðan og fáa íleggjarar í útlandinum at

vera við.

Graham Stewart heldur, at føroyingar sum heild eiga at vera varin, tá talan er um at gera ilögur í oljuvinnuna. Hann vil to ikki fara so langt sum at mæla frá at seta pengar í oljupartabrov. -Eg vóni tað riggar hjá Atlants Kolvetni, men hatta er ein risikostreigi. Eg havi to, at tað riggar hjá teimum.

Við hesum sipar hann til, at tað er rætt eisini at hava váðafúsán útlendskan kapital í einum slíkum felag, tí so fært tú verið meira fjølbroyttur og við í meira enn tí eina projektinum.

-Av tí at útlendingar vilja seta pengar í, so hava føroyingar, sum gera ilögur, møguleika at sleppa burtur úr aftur. Hann kann tá selja sín partabrov til eitt hægri virði. Og tað meina vit er týðningarmikið.

Tað er ikki av tjóðskaparorsøkum, at tú biður fólk seta pengar í nakað, men tað er av figgjartilgum orsøkum. Tú mást gera tær greitt, um tú ætla at vera íleggjari fyrri at tjena pengar ella tí tú er føroyingur.

Føroya Kolvetni er eitt føroyskt felag, sjálvt um tað eisini hevur útlendskar pengar. Kortini er javnvágin við at broytast sigur nevndarformaðurin. -Føroya Kolvetni koyrir nevniliga eftir tí vanligu oljufelagsmodellinum og ikki eftir nokrum tjóðskapartilgum modeli. Tað er eitt kommersielt felag, sum ætla sær at vinna pengar. Tað kann tjena

pengar í Føroyum, hvat eg vóni, men tað kann eisini vinna pengar uttanlands.

Graham Stewart visir á, at tað er avmarkað, hvussu mong hol verða borað í Føroyum, kanska 5-7 ella 10 ella meira. Kanst tú vera við í øðrum londum eisini eitt nú Bretlandi og Írlandi, so er stórri møguleiki. Tá spjaðir tú váðan. Tað er stórri tjansur at vinna í lottarinum, um tú er við fleiri staðni.

Hann sigur, at teir sjálvandi royna at fáa føroyingar at eiga stórsta partin í felagnum, men tað verður so koyrt eftir handilsligum modeli.

Partapeningurin er enn 2,7 mill. Nógvir føroyingar eiga partapening, bæði beinleiðis og eisini gjøgnum ilögufelagið Faroe Petroleum Investment, sum er eitt ilögufelag skrásett á Guernsey. Hetta er gjørt soleiðis frá byrjan av fyrri at kunna gera tað lættari at fáa íleggjarar úr útlandinum, tá brúk er fyrri teimum. Tað er ikki av tilvild, at tað verður gjørt á henda hátt. Her er talan um eitt modell, sum er brúkt fyrr og hevur virkað væl.

-Eg haldi sjálvt, at tað er meira skilagott at brúka nakað, sum hevur virkað væl enn at byrja uppá nakað nýtt við hægri váða. Vit halda okkara modell vera tað rætta.

Graham Stewart heldur, at tað kann ikki verða sagt ov oftani, at vit eiga at vera

Tomm Cross, stjóri í Dana saman við Graham Stewart, nevndarformanni í Føroya Kolvetni

varin. -Fólk hugsa sær, at oljuvinnan er nakað, sum kann geva nógv av sær. Tað kann hon, men hon kann eisini geva einki ella bara geva undirskot. Eg havi verið í oljuvinnuni leingi og havi eisini havt nógv við Føroyar at gera. Eg havi sæð hetta felagið sum ein møguleika hjá føroyingum og útlendingum at fáa nakað burtur úr eini føroyskari oljuvinnu. Tað skuldi givið føroyingum betri møguleikar enn at skula gera ilögur í eitt nú BP ella Mobil. Eg geri hetta ikki tí eg eri filantropur. Sjálvandi vóni eg sum aðrir íleggjarar, at hetta verður til nakað.

Bretska oljufelagið Dana, har Graham er figgjartjóri, hjálpir Føroya Kolvetni við at koma í gongd. Gjörd er ein fimur ára samstarvsavtala, har Dana hjálpir bæði tekniskt og kommersielt. Føroya Kolvetni hevur sum er ongar royndir ella figging til at keypa beinleiðis vitan innan oljuvinnu, sum skal til fyrri at koma viðári. Sum gjald skal Dana hava møguleika at keypa 10% í Føroya Kolvetni til kurs pari. Dana hevur mett hetta sum eina skilagóða avtalu, sum ikki kostar so nógv men sum gevur felagnum møguleika at vera við í Føroyum.

Tað vildi kostað nógv, um Føroya Kolvetni skuldi gjørt hetta sjálvt, tá hugsað verður um, hvussu dyrt tað er at skjóta seismikk og bora. Tað er sum heild ógvuliga stóru váði hjá smáum oljufelögum at vera við her.

Teitur Poulsen, stjóri í Føroya Kolvetni og Graham Stewart, nevndarformaður her saman við Jákup Lamhauge, býráðsformanni í Runavík á oljuvinnu í Aberdeen fyrr í heyst, har teir royndu at marknaðarføra Runavík sum oljuútgjerdarhavn.

